

فصل دوم	به نام خدا	محتوای نوشتاری کتاب اقتصاد
درس ششم	معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش	سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰
نقش دولت در اقتصاد چیست؟	دفتر آموزش متوسطه نظری	
نام طراح: مظفری	دبیرخانه راهبری درس اقتصاد	
	تولید شده در استان سیستان و بلوچستان	

عنوان / موضوع:

اهداف یادگیری:

۱- پی بردن به نقش دولت و وظایف آن به عنوان یکی دیگر از بازیگران در عرصه ی اقتصاد ۲- آشنایی با ابزارها و منابع تأمین درآمد دولت ۳ اهداف اصلی گرفتن مالیات چیست ۴ - آشنایی با انواع مالیات و مقایسه ی آنها ۵- شناخت جایگاه دولت در جریان چرخشی درآمد

انتظارات پس از مطالعه:

و در پایان این درس:

- نقش دولت را در بازار را می داند.
- راههای کسب درآمد دولت را شناخته و توضیح می دهد.

نکات مهم درس :

- *وظایف دولت در اقتصاد ۱- بهبود عملکرد بازار ۲- ارائه کالاهای عمومی
- * ابزارها و منابع تأمین درآمد دولت که مهمترین آن مالیات است.
- * مالیات مستقیم و انواع آن ← مالیات بر درآمد ۲- مالیات بر دارایی
- * مالیات غیرمستقیم و انواع آن ← ۱- عوارض گمرکی و خدماتی ۲- مالیات بر مصرف
- ۳- مالیات بر ارزش افزوده.

خلاصه درس:

علاوه بر تقاضا کنندگان و عرضه کنندگان یک بازیگر دیگر هم در عرصه اقتصاد وجود دارد و آن دولت است. بازی اقتصاد نیازمند یک داور است که به آن **دولت** می گویند .

دولت با عملکرد درست خود می تواند تخصیص های بهینه ای برای اقتصاد به وجود آورد.

افراد برای شروع فعالیت اقتصادی باید ابتدا مجوزهای لازم را برای فعالیت اقتصادی خود از **دولت** بگیرند . گرفتن مجوز از دولت بدان معنی است که افراد به دولت اجازه می دهند که بر کار آنها نظارت کند .

چرا دولت باید در فعالیت اقتصادی ما نظارت کند؟ چرا باید اجازه دهیم که دولت بر کسب و کار ما نظارت کند؟

□ فرض کنید شما در کسب و کار دارو فعالیت می کنید و کار خود را با کیفیت و تعهد کاری لازم انجام می دهید اگر رقیب شما محصولات بی کیفیت و با قیمت ارزان تر عرضه کند شما متضرر می شوید و باید عرصه را ترک کنید و در نتیجه سلامت مصرف کنندگان به خطر می افتد حالت دولت با حضور و با نظارت خودمی تواند جلوی ضررهای مالی و جسمانی به مردم را بگیرد و عرصه را برای فعالیت سالم مهیا کند و هم چنین اگر کسی برای حمل و نقل، جاده سازی و.... زیرساخت ها پیش قدم نشود دولت باید این کار را انجام دهد .

پس میتوان گفت دولت دو وظیفه مهم در اقتصاد دارد:

۱- بهبود عملکرد بازار ۲- ارائه کالاهای عمومی

۱-بهبود عملکرد بازار

مجموعه گسترده ای از قوانین و مقرراتی که توسط دولت وضع و اجرا می شود باعث :

الف) تسهیل و تشویق مبادلاتی است که به نفع خریداران و فروشندگان است .

ب) جلوگیری میکند از بروز شرایطی که به مبادلات خریداران و فروشندگان آسیب می زند .

حمایت از حقوق مالکیت و اجرای قراردادها توسط دولت سبب می شود:

*** که افراد حقوق یکدیگر را پایمال نکنند در این حالت دولت مانند یک داور عمل

می کند و با تعریف و اجرای حقوق مالکیت ، امنیت خرید و فروش و مبادلات را تامین می کند یعنی دولت

اجازه نمی دهد تا زمانی که فروشنده اثبات نکند که مالک واقعی چیزی است آن را بفروشد. (مثلا در یک معامله

شما ملکی را میخرید ولی بعد از مدتی معلوم میشود که این ملک توسط چند نفر دیگر هم خریده شده است و دچار

مشکل می شوید در نتیجه برای بروز این چنین مشکلاتی باید دولت نظارت کافی داشته باشد)

وضع قوانین و مقررات توسط دولت

*** همچنین دولت علاوه بر حمایت از حقوق مالکیت و اجرای قراردادها با وضع قوانین و مقرراتی سعی می کند تا اطلاعات و آگاهی های لازم که در اختیار افراد قرار می گیرد را ضمانت کند تا بتوانند با امنیت بیشتری مبادله کنند.

مثلا مالکان کسب و کار باید با فعالیتهایی مانند:

۱- انجام آزمایشات لازم و اخذ گواهی معتبر برای عرضه محصولات به بازار (شرکتهای غذایی و دارویی

۲- دارا بودن صلاحیت های لازم شغلی برای ورود افراد به مشاغل مختلف

۳- تایید کیفیت یا عدم کیفیت محصولات (که از وظایف سازمان استاندارد است)

موجب امنیت و آسودگی خاطر مصرف کننده و عملکرد بهتر بازار شوند

۲- ارائه کالاهای عمومی

کالاهایی که متعلق به شخص خاصی نیست و تعداد افراد زیادی می توانند همزمان از آنها استفاده کنند، کالاهای عمومی گفته می شود، مثل پارک، بوستان، چراغ راهنمایی، چراغ برق و... ارائه این کالاها توسط دولت صورت می گیرد

این کالاها بسیار با ارزش هستند اما هیچ کس نمی تواند این امکانات را فقط برای خودش داشته باشد. و جلوی استفاده ی افراد از این خدمات و کالاها را بگیرد.

ابزارها و منابع تامین مالی دولت:

دولتها برای ارائه خدمات عمومی و تهیه کالاهای ضروری نیاز به منابع درآمدی دارند که شامل

۱- مالیاتها (مهمترین منبع درآمدی دولت است)

۲- سایر درآمدهای دولت فروش دارایی های ملی مثل نفت و استقراض از مردم

مالیاتها: دولت برای تامین سطحی از کالاها و خدمات عمومی برای همگان از مردم مالیات می گیرد.

هدف دولت از مالیات گرفتن:

۱- افزایش درآمد برای تامین مالی اهداف و پشتیبانی از فعالیتهای دولت مانند امنیت، دفاع، آموزش

۲- کاهش فعالیت های نامناسب و تشویق فعالیت های مطلوب

*(کاهش فعالیتهای نامناسب مثل افزایش مالیات بر تنباکو و سوخت یا مالیات بر استفاده از چوبک های غذا خوری

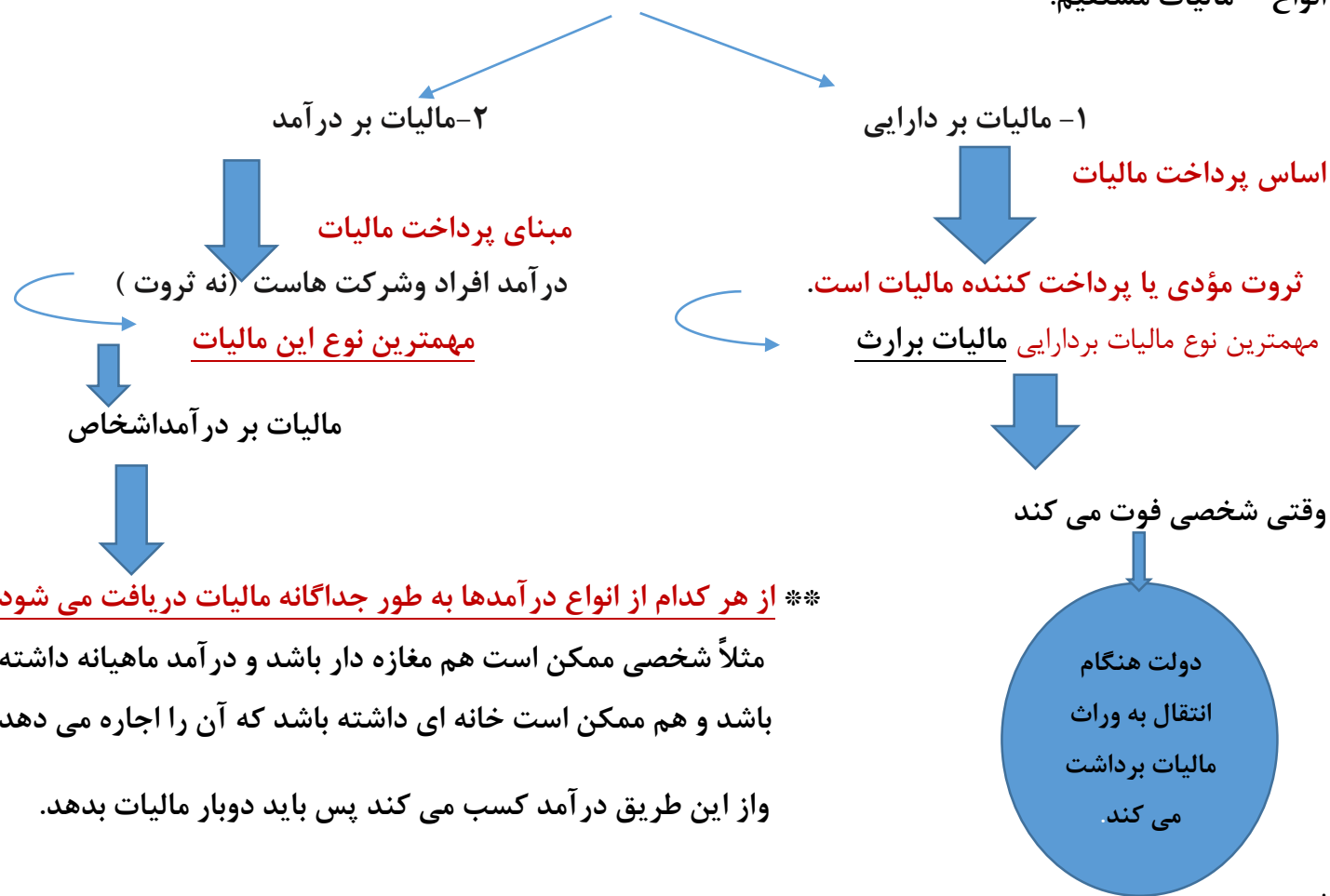
جهت کاهش قطع درختان، مالیات بر پلاستیک های تجزیه ناپذیر که باعث آلودگی محیط زیست شده)
 * تشویق فعالیتهای مناسب مثل کاهش مالیات: برای افزایش مصرف شیر یا تولید محصولاتی که با محیط زیست سازگارند.

انواع مالیات:

۲- مالیات غیر مستقیم

۱- مالیات مستقیم

مالیات مستقیم: مبلغی به عنوان مالیات از اشخاص معینی و مشخصی دریافت می شود، که به دو دسته تقسیم شده انواع مالیات مستقیم:

** از هر کدام از انواع درآمدها به طور جداگانه مالیات دریافت می شود

مثلاً شخصی ممکن است هم مغازه دار باشد و درآمد ماهیانه داشته باشد و هم ممکن است خانه ای داشته باشد که آن را اجاره می دهد و از این طریق درآمد کسب می کند پس باید دوبار مالیات بدهد.

اقسام مالیات بر درآمد

بیشتر بدانیم

نوع مالیات	تعریف	مقدار مالیات
مالیات بر درآمد کشاورزی و دامپروری	هرگونه درآمد ناشی از فعالیت های کشاورزی و زراعت و دامپروری، دامداری، پرورش ماهی، پرورش زنبور عسل، صیادی، ماهیگیری و مواردی از این دست	معاف از مالیات
مالیات بر درآمد حقوق	درآمد ناشی از حقوق و دستمزد	تا سطحی از درآمد (تعیین شده در بودجه سالیانه) معاف از مالیات و مازاد بر این مبلغ و تا هفت برابر آن، ده درصد مالیات کسر میشود. نسبت به مازاد این مبلغ هم 20 درصد کسر می شود
مالیات بر درآمد مشاغل	درآمد شخص حقیقی از اشتغال به مشاغل تجاری، خدماتی و پزشکی به صورت کل فروش کالا و خدمات پس از کسر هزینه ها	مبنای مالیات اظهارنامه ای است که باید پر کنند و تا قبل از تیرماه سال بعد به اداره امور مالیاتی محل کار خود تسلیم نمایند
مالیات بر درآمد اتفاقی	درآمدهایی مانند جایزه و معاملات بلاعوض (مثل بخشش و هبه زمینی به دیگری) که معمولاً مستمر و تکرارشونده نیستند و به صورت اتفاقی حاصل میگردند	میزان مالیات و نحوه پرداخت آن، بسته به نوع درآمد حاصله، می تواند متفاوت باشد
مالیات بر درآمد املاک	درآمد ناشی از اجاره املاک و علاوه بر اجاره، نقل و انتقال املاک هم مشمول مالیات است	پس از کسر 25 درصد از مبلغ کل اجاره به عنوان هزینه ها و استهلاکات مشمول پرداخت مالیات خواهند شد
مالیات بر درآمد اشخاص حقوقی	از جمع درآمد شرکت های تجاری	

انواع مالیات های غیر مستقیم

مهم ترین انواع مالیات های غیرمستقیم که در کشور ما اجرا و اعمال می شوند، عبارتند از:
 ۱- حقوق و عوارض گمرکی و خدماتی ۲- مالیات بر مصرف ۳- مالیات بر ارزش افزوده.

مالیات غیرمستقیم: به عنوان بخشی از قیمت کالا از مشتری گرفته می شود، یعنی همراه با قیمت کالا پرداخت می شود و فرد پرداخت کننده هم کسی است که آن را مصرف میکند و مشخص نیست. برای مثال رب گوجه را همه ی اقشار مردم هم کارگر و هم پزشک مصرف می کنند و همراه با قیمت آن مالیات را هم می پردازند پس مصرف کننده می تواند در هر سطحی از درآمد باشد.

۱- حقوق و عوارض گمرکی و خدماتی

❖ مالیات هر کشور بر صادرات و واردات است که «تعرفه های گمرکی» نیز شناخته میشود
❖ این نوع از مالیات ها، تابع سیاست های کلان بازرگانی و شرایط اقتصادی کشورها هستند
❖ معمولاً برای حمایت از صنایع داخلی وضع می شوند.

(مثلاً برای اینکه صنعت خودرو در کشور فرصت رشد داشته باشد روی واردات خودروهای خارجی تعرفه یا مالیات وضع می کنند در این حالت ورود خودروهای خارجی به داخل کشور کمتر است و صنعت خودروی کشور رقیبی ندارد و فرصت این را دارد تا پیشرفت کند.

❖ این دسته از مالیاتها ممکن است براساس قیمت و ارزش کالاها یا براساس ویژگیها و مشخصات آنها (مانند حجم، وزن و ...) تعیین و دریافت شود.

عوارض خدماتی:

❖ انواع عوارض درج شده در قبض های شهرداری مالیات تلقی میشود. شهرداری در مقابل خدماتی که ارائه میکند، وجوهی مانند عوارض خودرو یا عوارض نوسازی و دفع پسماند عوارض اتوبانها و... دریافت میکند

۲- مالیات بر مصرف

* مالیات بر مصرف مالیاتی است که مصرف کنندگان کالاهای خاص در زمان خرید آن کالا (به همراه قیمت کالا) پرداخت می کنند.

* به این ترتیب هر کس که میزان بیشتری از آن کالا مصرف کند، در نهایت مالیات بیشتری نیز پرداخت می کند.

* این مالیات نهایتاً به وسیلهی مصرف کنندهی نهایی پرداخت می شود، اما وظیفهی قانونی پرداخت آن به دولت به عهدهی تولیدکنندگان و فروشندگان است.

* مالیات بر مصرف، انواع بسیار زیادی دارد که بارزترین نمونه آن در ایران، مالیات بر مشروبات غیرالکلی ماشینی (نوشابه های گازدار) و مالیات بر دخانیات است

۳- مالیات بر ارزش افزوده:

✓ مالیاتی که از تفاوت ارزش بین کالا و خدمات عرضه شده با ارزش کالا و خدمات خریداری شده در دوره ای مشخص گرفته می شود

✓ مالیات بر ارزش افزوده چند مرحله ای است و در مراحل مختلف (تولید، واردات و توزیع) از هر فعال اقتصادی به فعال اقتصادی دیگر انتقال پیدا می کند، اما در نهایت هزینه ی آن از مصرف کننده ی نهایی دریافت می شود.

✓ مالیاتی است که وقتی ارزشی به کالای خرید شده اضافه شده و به فروش می رسد دریافت می شود مثلاً نجاری چوب میخرد و میز می سازد پس یعنی به آن چوب ارزش داده است.

مزایای مالیات بر ارزش افزوده

❖ شفافیت مالیاتی بیشتر می شود

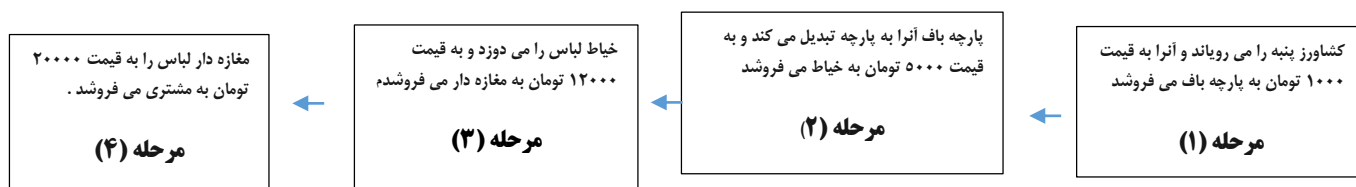
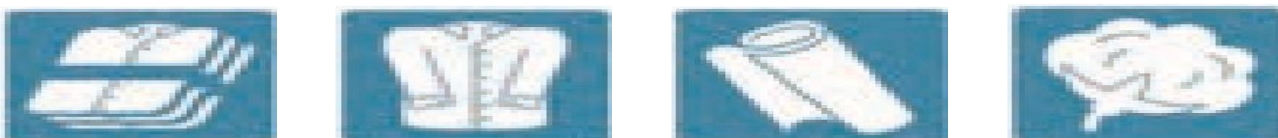
❖ انگیزه فرار مالیاتی کمتر می شود

❖ از مالیات گیری مضاعف پرهیز می شود (زیرا مالیات پرداخت شده تولیدکنندگان قبلی از مالیات بر فروش بعدی کسر می شود).

نکته: کالاها و خدمات واسطه ای از پرداخت مالیات معاف می شوند

مالیات بر ارزش افزوده چگونه کار می کند ؟

در کشورهایی که سازوکار مالیات بر ارزش افزوده برقرار است، کسب و کارها، منبع مالیات را از فروش خودشان جمع آوری کرده و آن را از طریق خرید از دیگر کسب و کارها، پرداخت می کنند. در این شکل نشان داده شده (بر تولید و فروش لباس، VAT) است که چگونه ۱۰ درصد مالیات بر ارزش افزوده بر تولید لباس عمل کرده

مرحله (۱) کشاورز ۱۰۰۰ قیمت فروش خودش است که ۱۰٪ باید به دولت پردازد

$$\downarrow \text{مالیات } 100 = 10\% \times 1000$$
$$\text{قیمت } 1100 = 100 + 1000$$

۱۰٪ مالیات شده ۱۰۰ تومان که با قیمت کالا جمع میشود پس می شود ۱۱۰۰

مرحله (۲)

$$500 = 10\% \times 5000$$
$$\leftarrow 5500 = 500 + 5000$$

پارچه باف پنبه را تبدیل به پارچه می کند با قیمت ۵۰۰۰ تومان

۱۰٪ مالیات را حساب کرده که می شود ۵۰۰ تومان آنرا بر قیمت فروش خود اضافه می کند پس کالا را باقیمت ۵۵۰۰ تومان می فروشد. (اما به جای ۵۰۰ تومان ۴۰۰ تومان مالیات می دهد، زیرا صد تومان را کشاورز پرداخت کرده است.

پس: $500 - 100 = 400$

$13200 = 12000 + 12000 \leftarrow 12000 = 10\% \times 12000$

مرحله (۳)

خیاط پارچه را به لباس تبدیل می کند و با قیمت ۱۲۰۰۰ تومان

۱۰٪ مالیات را حساب کرده که می شود ۱۲۰۰ تومان آنرا بر قیمت فروش خود اضافه می کند پس کالا را باقیمت

۱۳۲۰۰ تومان می فروشد. (اما به جای ۱۲۰۰ تومان مالیات ۷۰۰ تومان مالیات می دهد، زیرا صد تومان را

کشاورز پرداخت کرده است. ۴۰۰ تومان را پارچه باف پرداخته که بعد از کسر می شود: $12000 - 400 - 100 = 700$

مرحله (۴)

مغازه دار لباس را از خیاط تحویل می گیرد با قیمت ۲۰۰۰۰ $20000 = 10\% \times 20000 \leftarrow 20000 = 20000 + 20000$

۱۰٪ مالیات را حساب کرده که می شود ۲۰۰۰ تومان آنرا بر قیمت فروش خود اضافه می کند پس کالا را باقیمت

۲۲۰۰۰ تومان می فروشد. (اما به جای ۲۰۰۰ تومان مالیات ۸۰۰ تومان مالیات می دهد، زیرا صد تومان را

کشاورز پرداخت کرده است. ۴۰۰ تومان را پارچه باف پرداخته و ۷۰۰ تومان را خیاط پرداخته که بعد از کسر می شود:

$20000 - (100 + 400 + 700) = 800$

سایر درآمدهای دولت:

علاوه بر مالیات دولت ممکن است از فروش دارایی هایی مثل نفت درآمد کسب کند.

بخش زیادی از درآمدهای دولت از محل فروش داراییهای تجدیدناپذیری مانند نفت و گاز تأمین شده است

۱- که درآمدی پایدار نیست

۲- درآمد آنها با قیمت نفت در حال نوسان است

۳- همچنین این منابع قابل تحریم هستند

برآورد منابع درآمدی عمده دولت ایران در سال ۱۳۹۷

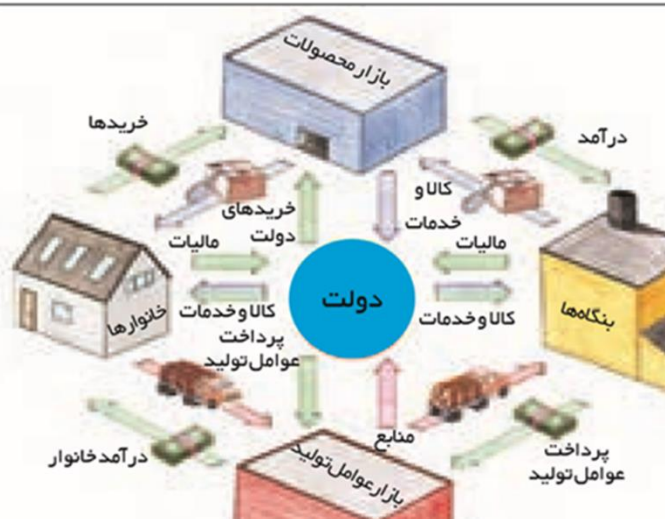
رحسب درصد
 مالیات
 خدمات دولتی
 نفت و گاز
 دارایی های مالی

❖ فروش این دارایی ها نه تنها به ما بلکه به نسل های بعدی هم مربوط می شود زیرا: دارایی مثل نفت یا گاز تجدید پذیر نیستند

بنابراین باید در راه مناسبی از آنها استفاده کرد و **تنها صرف هزینه های جاری** کشور نشود همچنین دولت بخشی از درآمد سالیانه خود را از طریق **ایجاد بدهی** تامین می کند یعنی از **مردم قرض می گیرد** یا آنها را در طرح های عمرانی و سرمایه گذاری های دولت شریک می کند

جایگاه دولت در جریان چرخشی درآمد

علاوه بر دو بازیگر اصلی اقتصاد، **خانوارها** و **شرکت ها**، **دولت** هانیز نقش و جایگاه مهمی در جریان چرخشی درآمد دارند.

بنابراین می توان گفت نمودار جریان چرخشی تعاملات بین خانوارها و شرکت ها که در درس پنجم بررسی کردیم کامل نیست چرا که دولت را نادیده گرفته بود. **دولت** ها برای

تولید کالا و خدمات عمومی نیاز به منبع درآمدی دارند که این درآمدها را از طریق **مالیاتی** که از خانوارهای گیرنده تأمین می کنند (مالیات بر درآمد - مالیات بر دارایی - مالیات بر مصرف (و بنگاه ها) مالیات بر ارزش افزوده کالاها - مالیات بر درآمد شرکت ها)

در مقابل کالا و خدمات تولیدی خود را به خانوارها و بنگاه ها عرضه میکنند. دولت برای تولید کالا و خدمات نیاز به عوامل تولید دارد که این عوامل تولید را از بازار عوامل تولید تامین می کند و در مقابل به بازار عوامل تولید پرداختی دارد که بخشی از درآمد خانوار را تشکیل می دهد

همچنین دولت در جریان تولیدات خود نیاز به یک سری کالا و خدمات دارد که از بازار محصولات تولید تامین می کند و در مقابل به بازار محصولات پرداختی دارد که این پرداختی بخشی از درآمد بنگاه را تشکیل می دهد.

دولت برای انجام نقش های مختلفی که بر عهده دارد، خریداری مهم در بازارهای عوامل تولید و نیز بازار کالا و خدمات است و البته با دریافت مالیات از شرکت ها و خانواده ها و پرداخت یارانه به آنها نقشی مهم در اقتصاد ایفا

می کند.

هزینه های دولت:

۱- پرداخت یارانه به خانوارها

۲- بکارگیری عوامل تولید

۳- خرید کالا و خدمات

دولت با مالیاتی که از خانوارها و شرکتها دریافت می کند درآمد کسب میکنند

با دریافت مالیات از شرکت ها و خانواده ها و پرداخت یارانه به آنها نقشی مهم در اقتصاد ایفا می کند.

فعالیت فردی در کلاس صفحه ۶۰

اگر کشوری ارتش نداشته باشد و برای خود تجهیزات دفاعی تدارک نبیند، چه اتفاقی برایش می افتد؟ آیا دیگر کشورها نیز به صلح و رعایت حقوق او پایبند خواهند ماند؟ هزینه های تأمین نیروهای نظامی و تجهیزات و امکانات مورد نیاز آنها را چگونه باید تأمین کرد؟

نمی تواند در عرصه های بین المللی و داخلی مرزهای کشور از حقوق افراد جامعه خود و مظلومان دنیا دفاع کند خیر همیشه کشورهایی هستند که با زیاده خواهی به حقوق کشورهای ضعیف تر تعرض می کنند مخصوصا اگر کشوری دچار ضعف دفاعی باشد زمینه ی استعمار و تسلط بر آن بیشتر می شود. دولت می تواند از طریق گرفتن مالیات ها امنیت عمومی و دفاعی را با تهیه تهیه تجهیزات و امکانات تأمین کند

برای تفکر و تمرین صفحه ۶۶

۱- هر یک از موارد زیر را تحلیل کنید و مشخص کنید که آیا این تغییر می تواند یک فعالیت اقتصادی را که مشمول مالیات می شود، تشویق یا دلسرد کند؟ پاسخ را توضیح دهید.

❖ دولت مالیات ۱۰۰۰ تومانی بر بطری ها و قوطی های پلاستیکی وضع می کند.

موجب کاهش مصرف مردم از بطری ها و قوطی های پلاستیکی می گردد و این امر می تواند از تخریب و آسیب به محیط زیست جلوگیری کند. و تشویق مردم به مصرف کالاهای تجزیه پذیر

❖ دولت مبلغ کمک های خیریه را که می تواند هنگام محاسبه مالیات بر درآمد از درآمد کسر شود افزایش می دهد.

باعث تشویق افراد خیر برای کمک به خیریه ها خواهد شد.

❖ دولت مالیات حقوق و دستمزد کارفرمایان را کاهش می دهد.

باعث تشویق کارفرمایان به تولید بیشتری گردد و حتی گروه جدیدی از کارآفرینان تشویق به فعالیت جدید می شود و در نتیجه باعث میشود زمینه اشتغال بیشتری را فراهم کند.

❖ دولت بر غذاهایی که حاوی سطوح بالای چربی و سطو بالایی از سدیم هستند، مالیات اعمال می کند.

تشویق افراد جامعه به مصرف غذاهای مفید و بی خطر شده و پرهیز از غذاهای مضر که سلامت جامعه را به خطر می اندازد

❖ دولت قوانین را تغییر می دهد تا شرکت ها مالیات بیشتری

بپردازند.

باعث دلسردی کارفرمایان و تولیدکنندگان می شود. و گاهی باعث ورشکستگی شرکت های ضعیف پس بیکاری در جامعه افزایش یافته و دولت را در کنار خود و حامی خود حس نمی کند

❖ دولت مالیات بر فروش خودرو های جدید را حذف می کند.

. تشویق تولیدکنندگان جدید به تولید بیشتر و با کیفیت تر با کاهش مالیات در چنین حالتی درآمد کارخانه ها افزایش یابد و زمینه را برای رونق تولید این خودروها فراهم می آورد که موجب رفاه بیشتر و رسیدن به برنامه ها و اهداف پیش بینی شده می شود

❖ دولت نرخ مالیات املاک برای کارخانجات جدید را کاهش می دهد.

این باعث می شود تا کارآفرینان بیشتری تشویق و اقدام به تاسیس کارخانه کنند که باعث افزایش نرخ اشتغال جامعه خواهد شد

۲- نوع مالیات را در هر یک از موارد زیر تعیین کنید.

❖ کارفرمایان باید درصدی از دستمزد کارکنان خود را به دولت پرداخت کنند.

مالیات بر درآمد

❖ افرادی که خانه، ویلا، خودروهای لوکس و... دارند، ملزم به پرداخت درصدی از ارزش دارایی خود به دولت هستند.

مالیات بر دارایی

❖ دولت تصمیم می گیرد که فقط کالاهای خاصی در مقادیر مشخصی پس از خرید مالیات بپردازند.

مالیات بر مصرف

❖ شرکت ها باید درصدی از سود خودشان را به دولت بپردازند.

مالیات بر درآمد

❖ کارکنان باید بخشی از درآمد خود را به عنوان مالیات به دولت پرداخت کنند.

مالیات بر درآمد

❖ کارکنان باید بخشی از درآمد خود را به عنوان مالیات به دولت پرداخت کنند.

مالیات بر درآمد

۳- کارگاه ایران سبز، به همراه سه کارگاه مجاور دیگر، از مجموع کالاها و امکانات عمومی که دولت در اختیار آنها قرار داده است، مطابق با موارد زیر از مزایای آن بهره مند می شود.

❖ احداث و تجهیز جاده ای که برای تسهیل حمل و نقل در کنار کارخانه احداث شده است، به ارزش سالانه ۵۰ میلیون تومان

❖ احداث و تجهیز مجموعه سامانه روشنایی بیرون از کارخانه به ارزش سالانه ۳۰ میلیون تومان

❖ تأمین امنیت راه ها و بازار خرید مواد اولیه و فروش محصولات به ارزش سالانه ۳۰ میلیون تومان

❖ ایجاد و نگهداری امکانات رفاهی و بهداشتی در نزدیکی کارخانه به ارزش سالانه ۲۰ میلیون تومان

اگر قرار بود آقای محمدی به عنوان مدیرعامل کارگاه، خودش هزینه این موارد را پرداخت کند، چه تغییری در درآمد و سود و زیان سالانه شرکت او حاصل می شد؟ (اطلاعات مربوط به هزینه ها و درآمد شرکت در تمرین درس اول آمده است)

$۱۳۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۳۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۵۰,۰۰۰,۰۰۰$ = مجموع هزینه های عمومی پرداختی توسط دولت

اگر این هزینه ها را به هزینه های قبل آقای محمدی اضافه کنیم می شود:

$۲,۶۱۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۲,۴۸۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۱۳۰,۰۰۰,۰۰۰$ = مجموع هزینه ها

درآمد سالیانه شرکت برابر بود با ۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰

$۱۱۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۲,۶۱۰,۰۰۰,۰۰۰ - ۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰$ = سود یا زیان

اگر قراباشد آقای محمدی خودش هزینه این خدمات عمومی را پرداخت کند به میزان ۱۱۰,۰۰۰,۰۰۰ تومان
ضرر زیان خواهد کرد چون میزان هزینه ها از درآمد شرکت بیشتر خواهد شد

❖ اکنون فرض کنید، دولت مالیاتی معدل 5 درصد مالیات به طور سالانه بر درآمد شرکت های تولیدی آقای محمدی وضع کرده است؛ اولاً تاثیر این مالیات را بر سود و زیان سالانه شرکت را محاسبه کنید، ثانیاً هزینه مالیات را با منافع به دست آمده از امکانات عمومی مقایسه کنید و تحلیل کنید که آیا پرداخت مالیات به نفع شرکت است یا به ضرر آنها.

$$۱۲۵,۰۰۰,۰۰۰ = ۱۱۰ \div ۵ \times ۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰$$

$$۲,۶۳۰,۰۰۰,۰۰۰ = ۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۱۳۰,۰۰۰,۰۰۰ = \text{کل درآمد اگر دولت امکانات عمومی را ارائه کند}$$

$$۲,۵۰۰,۰۰۰,۰۰۰ - (۲,۴۸۰,۰۰۰,۰۰۰ + ۱۲۵,۰۰۰,۰۰۰) = -۱۰۵,۰۰۰,۰۰۰$$

اگر دولت امکانات عمومی را ارائه دهد شرکت ۱۱۰,۰۰۰,۰۰۰ ضرر کرده ولی زمانی که مالیات پرداخت شده ۱۰۵,۰۰۰,۰۰۰ ضرر کرده که در واقع ۵۰۰۰,۰۰۰ سود خواهد داشت نسبت به ارائه کالای عمومی اگر چه منفی را نشان می دهد

پس منافع به دست آمده از امکانات عمومی که توسط دولت پیش بینی و اجرا می شود به نفع تولیدکنندگان است اما در شرایط کارگاه آقای محمدی به دلیل سود کم توجیه اقتصادی ندارند.

تحلیل کنید: صفحه ۶۷

❖ چرا دولت به عنوان یک از بازیگران، باید در میدان کسب و کار حضور داشته باشد؟

❖ به منظور بهبود عملکرد بازار از طریق وضع و اجرای قوانین و مقررات ویژه و همچنین ارائه کالاهای

عمومی که برای استفاده همه افراد جامعه لازم است.

❖ چرا کسب و کارهای گوناگون باید به دولت مالیات بدهند؟

❖ زیرا مالیات تأمین کننده بخشی از درآمد دولت است تا از این طریق بتواند برای تأمین منابع مالی

اهداف و پشتیبانی از فعالیتهایش از آنها بهره ببرد از طرفی با پرداخت مالیات افراد تولیدکننده را به

فعالتهای مطلوب تشویق می کند.

مظفری